

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Officio Et Potestate Iudicis Delegati. Titvlvs XXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

diat, lampades & laternas in accendendo, seu extinguendo pervigil existat: ne a aut supra modum lucendo oleum deperat, aut minus lucendo obscurior sit ecclesia: sed omnia cum discretione b agantur: quæ noscitur omnium virtutum esse mater. Si verò is minus idoneus ad hoc peragendum exiterit, ab Archid. coercetur ut se emendet. Si autem indomitus permanserit, Archidiaconus Episcopo denunciando provideat, ut indecente ejecto, apud domum Dei constitutur minister, ut omnia in laudem Dei fiant.

CAP. II.

Ad idem.

Ex concilio Toletano.

Vicosolicitus e debet esse de omni ornamento ecclesie, & luminarius, sive incenso, nec non panem & vinum omni tempore paratum ad missam habere debet, & per singulas horas canonicas signum ex consensu Archidiaconi sonare, & omnes oblationes seu elemosinas, seu decimas (cum ejusdem tamen consensu absente Episcopo) inter fratres dividat. In his tribus ecclesie columnis (ut sancta sanxit synodus) consistere debet alma mater ecclesia: ut ad hoc opus tales ordinentur, quales meliores & sanctiores esse viderint, ut nulla negligentia in laudem Dei ecclesia videatur: hi tres, Archidiaconus, Archipresbyter, cultos, simul juncti, uno animo provideant, & perfecte, & non sit invidia, neque zelus inter illos.

DE OFFICIO VICARII
TITVLVS XXVIII.

CAP. I.

Vicarius si beneficium curatum possit ad aptus, vicaria privatur.

Alexander III. Episcopo Norvic. & G. Archidiacono.

Audientiam a nostram pervenit quod Hug. V. Presbyter monachos de e Ramesia petendo vicariam ecclesie de f Burnel. a qua viginti annis retrocessit, in diversis postea ecclesiis personatum adeptus, fatigare presumpsit. Quia igitur non est canonicum g, ut qui curam animarum in diversis habet ecclesiis, vicarius in alienis existat: mandamus quatenus (si ita est) predictum Presbyterum a petitione supradictæ vicariæ desistere compellatis.

CAP. II.

Plures vicarias quis habere non potest.

Idem Elvensi Episcopo, P. C.

Providens b attentius, ne in episcopatu tuo patiaris aliquem plures vicarias habere: Quia cum vicarij teneantur personis & ecclesiis deservire, alienum est ab ordine juris, ut vicarij quis habeat præter unum.

CAP. III.

Proprius vicarius per Episcopum instituitur, per rectorem removersi, vel portione sua fraudari non potest.

Idem Vinoniensi a Episcopo.

A d hæc e si persona alicujus ecclesie, vicario, quem in eadem ecclesia instituit, de assensu & auctoritate diocessani Episcopi certam assignaverit portionem: is, qui persona illa defuncta in personatum illius substituitur, non potest eundem ab ecclesia removere, vel ad-

a In ecclesie Barbara na: ut ne contra modum lucendo oleum ecclesie deperat. In aboita: ne ut supra modum lucendo oleum &c. b cum discretione iove, lesa agantur. c C. 2. eod. tit. in 1. comp. d C. 2. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Later. sub Alex. III. pa. 30. e. 3. e al. Diversa. f al. Burnelia. g Conc. Trid. Sess. 5. in dec. de res. m. c. 4. & Sess. 24. de reform. c. 17. h C. 2. eod. tit. in 1. comp. i C. 2. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lateran. sub Alex. III. p. 39. c. 2.

signatam sibi minuire portionem. Nisi aliquid committat, propter quod per judicem in vicaria sit vel beneficio condemnandus.

CAP. IV.

Vicarius non potest substituere vicarium.

Idem Norwicensi Episcopo.

C Lericos a in presbyteratu vel in aliis inferioribus ordinibus constitutos, in vicariis ecclesiarum, quas adepti sunt, alios sibi substituere non permittas, cum id factis sit absolum & absurdum.

CAP. V.

Vicarius Papa in urbe jurisdictionem habet, non extra urbem.

Innocentius III. Abbati S. Eugen. & plebano S. Petri.

S Va nobis: & infra. Nos igitur b vicarii literas affirmantes per surreptionem obtentas e. Quoniam jurisdictionis vicarii d, quem Romanus Pont. in urbe reliquit, nõ extenditur extra illam, nisi ei specialiter sit concessum. Præsertim cum ipse moratur in sua provincia speciali, videlicet inter Capuanam provinciam & Pisanam. Mandamus, quatenus quicquid occasione literarum illarum actum est, in irritum revocetis.

CAP. VI.

Compelluntur vicarij ordinarii ecclesie deservire, per subtractionem proventuum & vicariarum.

Honorius e III. Vigor. Episcopo.

E X parte tua fuit propositum coram nobis [1 & 7] Mandamus, quatenus perpetuos vicarios, ut in ecclesiis, in quibus vicarias obtinent, resideant, & se in Presbyteros (ut f eorum cura exigit,) faciant promoveri, per subtractionem proventuum vel ipsarum vicariarum, compellas.

[1 Quod quidam in ecclesiis in quibus perpetuos obtinent vicarias, debitam residentiam faciunt, ac in Presbyteros promovendi contentantur. Nolentes igitur ab usum hujusmodi, sicut nec debemus, aequanimiter sustinere sit.]

DE OFFICIO ET POTESTATE IUDICIS DELEGATI.

TITVLVS XXIX.

CAP. I.

Delegatus Papa potestatem habet non solum in partes, sed etiam in alios, qui suam jurisdictionem impediunt.

Alexander III. Londonensi Episcopo.

Q Via quaesitum g est quid faciendum sit de potestatis, qua h cum præcipimus alicui justitiam exhiberi, minis ac terroribus conquerentes flere compellunt, & sic mandatum nostrum e eliditur: sic tibi respondemus, quod sicut agentes & consentientes pari pœna (scripturæ testimonio) puniuntur & sic tam eos qui trahuntur in causam, quam principales eorum fautores (si eos manifeste cognoveris justitiam impedire) districtione ecclesiastica poteris coercere.

CAP. II.

Cum diversa litera sub eadem data & forma contraria impendantur, & presentantur a diversis ad eorum iudices, super sedetur utriusq; donec consulatur Papa.

a Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. & post concil. Lateran. p. 39. cap. 3. b C. 1. eod. tit. in 3. comp. al. incipit, Tua nobis. c vide l. fin. cum ibi not. C. si a non comp. jud. d Et de vicariarum jurisdictione, vide concil. Trident. Sess. 7. 4. de reform. c. 16. e al. Innocent. III. f earum. g Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. & post concil. Lateran. p. 7. cap. 2. h qui. i elidit. Roman. cap. 1. k vide l. jubemus. 9. aconemus. cum vulga. C. de Episc. p. & clericis.

Idem Bononiensi a Episcopo.

Sanè si a b nobis super aliqua causa litera, impetrantur, & alia postea (non facta mentione priorum literarum) litera opponuntur, si iudicibus innotuerit donec Romanum pontif. consulant, & suam exinde cognoscant plenam voluntatem, executioni superedeant utrarumque. Ne pro varietate literarum causarum fines valeant impediri.

CAP. III.

Delegatus Papa impeditus, subdelegare potest causam, qua sine ipso commode terminari potest.

Idem Episcopo c. Londonen.

Si pro a debilitate, vel pro qualibet alia gravi e causa, vel necessitate tractandis causis, que tibi a sede Apost. committuntur, interesse non poteris: liberum tibi sit personis discretis & idoneis vices tuas committere. Ita tamen, quod si restanti est, consulere te debeant. Nisi forte causa ita graves sint, quod sine presentia tua non possint commode terminari.

CAP. IV.

Si causa committitur intra certum diem decidenda, nisi partes prorogent, per ipsam dei expirat iurisdictio.

Idem V. f. Carnoten. electo.

De causis g que intra certum terminum decidenda committuntur, hoc tuam volumus cognitionem tenere, quod nisi dies ab Apost. sede prefixus de communi consensu partium prorogetur, eo transacto mandatum expirat.

Ubi certa pena per ius statuta non est, delegatus imponit arbitrariam h. d.

Illis etiam qui pro causis tibi commissis ad citationem tuam venire, aut tuo super his parere iudicio neglexerint: si tale fuerit b negotium, quod certa exinde poena in canonicis exprimitur, eandem infligas, alioquin ipsos pro delicti qualitate & cause secundum tuum arbitrium punite procures.

CAP. V.

Per simplicem commissionem causa, potest delegatus citare, contumacem punire, & reliqua facere, qua spectant ad causam.

Idem Archiepiscopo i. Senonensi.

Præterea k super hoc, quod nos consulere voluisti, utrum liceat iudici delegato non ordinario cogere contumacem ut veniat, aut dampnare, si non venerit? Hoc tibi auctoritate presentium innotescat, quod postquam ei causa, licet simpliciter, delegatur, satis potest nostra auctoritate partes compellere, & etiam contumaces severitate ecclesiastica coercere: etiam si litera commissionis id non contineant, aut partes l mandatum nostrum non habeant ut accedant. Quia ex eo, quod causa sibi committitur, super omnibus, que ad causam ipsam spectare noscuntur, plenariam recipit potestatem.

CAP. VI.

Si causa pluribus etiam simpliciter est commissæ, quilibet subdelegare potest, hoc dicit, & quoties allegatur.

Idem in Vintoniensi Episcopo.

Quamvis n sumus. [i & infra.] Si verò duobus

a Eberacensi. b Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Lateran. p. 7. c. 3. c alia, Lumen. d Ca. 2. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Later. part. 7. cap. 3. e vox, causa, deest in antiqui. f Idem Galias, idem Vualhelmo canon. electo. g Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. & post conc. Later. p. 7. c. 6. h sit. i Cemoniensi. k Cap. 6. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Later. p. 7. ca. 7. l In C. Barbatæ, aut mandatum partes non habeant Apostolicum, ut accedant. m al. Vint. n Cap. 7. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Later. p. 7. c. 8.

causa committitur, etiam si non adponatur, ut unus sine altero procedat in ea, nihilominus unus ex ipsis, sine suo coniudici, sive alii vices suas potest committere a in hac parte.

[i Multiplicitate negotiorum impliciti & gravibus diversis sollicitudinibus occupati, nos tamen cogit propter debitum communo t. fra. & dilectio qua personam tuam diligimus, tuis consultiatibus respondere, ne videamur indiscussa vel nquere, qua a nobis e notanda tua voluit discreto presentare. innotescat itaq. sollicitudine tua, quod iudex a nobis delegatus causam sibi commissam potest alia delegare, aut totam audiendam & terminandam, aut ut audire allegationes & rationes & attestaciones recipiant, & sententiam sibi ut referrent, vel hanc aliquid tantummodo faciant iuxta voluntatem & beneplacitum deleganti, quoniam non posui eandem causam alia appellatione postposita delegare, & sibi sit appell. t. commissæ.]

CAP. VII.

Delegatus Papa exequitur sententiam suam, quam exequi non potest, aut non vult, cui eam commiserat exequenda.

Idem Norviciensi Episcopo.

Significasti b nobis: [i & infra.] Con. t. r. quod si iudex ordinarius ad mandatum iudicis delegati a nobis non vult aut non potest (aliis resistentibus) sententiam ab eo latam, suo effectu mancipare, delegatus iudex eam e auctoritate nostra tibi commissam potest executioni mandare: & si qui sibi resisterint, eos sententia ecclesiastica coercere.

[i Per literas tuas, quod interdum a iudice delegato frustra super aliqua causa fertur sententia, cum ordinarius iudex eam ad mandatum illius noluit executioni mandare, aut alius resistens obsequium mancipare non possit. Super hoc.]

CAP. VIII.

Si ordinarius sit eum non canonicè institutum, quem delegatus Papa mandavit in possessionem induci, non resistet violenter, sed precebus instabit ut differat, donec Papa consulatur.

Idem.

Si quando d clerici coram iudice delegato prelatos ecclesiarum, super ecclesiis, quas tenent, in causam traxerint, & coram eodem iudice transactione e vel alio modo ecclesias obtinuerint, in quibus certum sit eos institutionem canonicam nullatenus habuisse, nec possessionem etiam corporalem: Ordinarius iudex non debet iudicis delegati mandato resistere violenter f, sed apud ipsum instare, ut differat eos in possessionem mittere, donec nobis rei veritas innotescat.

CAP. XI.

Post diffinitivam executioni mandatum expirat delegati iurisdictio.

Idem Brixienti Episcopo.

In g literis: [i & infra. Con. t. r.] quod ex quo iudex delegatus per se vel per alium, sententiam executioni mandavit vel mandari precepit, eius auctoritas & iurisdictio cessat: Quia semel est officio suo functus.

a Non potest alium sibi assignare iurisditionem non habentem, infra eod. cap. cum super. b Ca. 9. eod. tit. in 1. comp. & post concil. Lateran. p. 7. c. 11. c al. ita: eam auctoritate sibi commissam, causam auctoritate Apostolica sibi commissam: sed plura & veteriora ita: causam auctoritate sibi commissam. d Cap. 10. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Lateran. p. 7. c. 12. e al. per trans. actionem. f vide Linc. magistrat. ff. de injur. g Post concil. Later. sub. Alex. III. c. 14. & 16. eod. tit. in 1. compil. [i]

[1 Quas tibi nobis destinavit fraternitas, questiones quasdam infrascriptas, super quibus solutionem tibi à nobis postulasti exhiberi, quarum sequendam una est, scilicet usq; ad quod tempus iudex delegatus possit se interponere, ut sicut rei iudicatio vel transactio. Super hoc itaq; prudentia tua respondemus.]

CAP. X

Rationaliter, non per contumaciam, delegatus datus etiam ad dum, non restituet alterum: licet possessionem & dejectionem probare volentem.

Idem Abbati sancti Albini.

Consultationibus a: [1 & 7.] Quæsitum est, utrum si aliquis ecclesie vel possessione qualibet se adleverans absque iudicio & causa rationabili spoliatus, à nobis ad iudices literas obtinuerit, ut intra certum tempus restitueret tibi possessio, si consisterit iudici, eum esse taliter spoliatum, possessio debeat ei restitui, cum is, qui tenet ecclesiam vel possessionem quam ipse requirit, antequam de literis ipsis aliqua mentio fieret, studiorum, peregrinationis, vel alia huiusmodi causa se absentem, nec intra tempus præfixum iudici possit suam præsentiam exhibere: Super quo respondemus, quòd nec potest, nec debet restitutionem habere, quamvis paratus sit coram iudice delegato, restibus idoneis possessionem & dejectionem suam probare: nisi, qui possidet, se per contumaciam absentasset.

[1 Singularum ex ministeriis servitutis suscepta cogimur singulis respondere, ut si quid dubietati vel questionis in mente alicuius commiserit, ab ecclesia Romana salvatim, qua inter alias disponente Domino merito obtinere præcipiamus.]

CAP. XI

Delegatus Papa in causa sibi commissa, jurisdictionem habet super ordinariam, & quæcumq; maiorem.

Idem e Carmotensi Episcopo.

Sanè quia d nos: [1 & 7.] Tuæ quæstioni duximus respondendum, quòd iudex à nobis delegatus, vires nostras gerit: unde in causa illa superior est & major illis, quorum causam suscepit terminandam: ideoque si Episcopus vel alia persona, quæ non sit de jurisdictione illius in causa, quam ei delegamus, rebellis aut contumax fuerit, secundum qualitatem facti poterit vel interdicti, vel suspensionis sententia, à iudice delegato compelli: ita quòd iudex secundum negotii qualitatem temperatè procedens, Episcopo vel ingressum ecclesie, vel sacerdotale officium interdicit, aut etiam terram illius, quæ ad jurisdictionem suam pertinet, specialiter interdicto supponat.

[1 Consultare in primis voluisti, qualiter à nobis iudex delegatus Episcopus, qui et non subest, ad aliquid faciendum vel dandum compellere debeat, cum causam qua inter Episcopum & clericum & laicum vertitur, à mandato nostro suscepit terminandam.]

CAP. XII

Supremus impetravit primam dignitatem in ecclesia vacatura, secundus impetravit certam dignitatem ipsius ecclesie cum vacaret, & illa postmodum vacat, debetur primo, & non secundo. h. d. et notabilis decisio.

Idem Eboracensi Archiepiscopo, & Episcopo Conventen.

Ex parte N. nobis f. innouit, quòd cum ad te, frater Conventen. Episcopo, nostras literas impetraverit, ut ei archidiaconatum, quem in ecclesia tua primo vacare contingeret, assignares: R. adversarius g. ejus alias à te frater Eboracen. literas impetravit h, nulla de prioribus habita mentione, ut si avunculus

a C. 1. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lateran. part. 7. c. 17. b al. primissum. c Cantuar. Archiep. d C. 16. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. p. 7. c. 2. e l. generaliter. cum not. D. de p. d. & l. s. suo. D. de solut. f C. 7. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Later. p. 7. c. 21. g Ha. duo verba, ad versarius ejus, desunt in antiquis. h vox literas in antiquis desit.

suus Archidiaconatum, quem habebat in ecclesia eadem, vellet omnino dimittere, ipsum ei faceres assignari: Quoniam igitur si memores fuissetis nos pro prædicto N. literas direxisse, pro adversario, nullatenus scripsissetis: mandamus, quatenus præfato N. Archidiaconatum ipsius ecclesie (si vacat) non obstantibus posterioribus literis assignetis.

CAP. XIII.

Ubi contraria voluntas Papa non adparet, delegatus juris formam servare debet, & rationabiles exceptiones admittere. Ioan. Andr.

Idem Eboracensi Archiepiscopo.

Ex parte a tua: [1 & 7.] Quæstioni tuæ taliter respondemus, quòd si quando iudici delegato expediat formam sibi statutam servare, debet tamen rationabiles exceptiones admittere, & in causa juxta juris æquitatem procedere: Nisi exprimat in literis nostris, quòd nulla debeant exceptiones admitti. Quod nec nos, nec antecessores nostros credimus unquam b. expressisse.

[1 Quæsitum est à nobis, utrum cum causam aliquam sub certa forma committimus, iudices delegati formam sibi commissam debeant sequi, ita quòd rationabiles exceptiones non admittant. Super quo.]

CAP. XIV.

Delegato salta dignitati non expressa nomine proprio, tra nsti ad successorem.

Idem Abbati & conventus majoris monasterii.

Quoniam e Abbas Leicestræ, qui suscepto mandato nostro partibus diem ad agendum præfixit, Abbatem Vincetræ de novo substitutum iudici præmortuo, illi mandato nostro porrecto, quia sub expressis nominibus locorum & non personarum commisso emanavit, sibi scium in causæ cognitione adjunxit. Nos sententiam illorum (sicut est iuxta) ratam & firmam habemus.

CAP. XV.

Si quæstionem de jure præsentandi Papa delegat appellatione remota, & sub ea forma, ut delegatus ad præsentationem ejus, ad quem viderit pertinere, ordinet ecclesiam, per hoc non habet instituire, sed pronunciare: & is, ad quem pertinet, instituit: & si juri suo detrahatur, licite appellat.

Idem.

Super eo verò, quòd d. subungere voluisti, si de præsentatione Presbyteri inter aliquos quæstione suborta causam contigerit delegari alicui sub hac forma, ut si consisterit jus de quo agitur, ad partem e alterutram pertinere, ad præsentationem ejusdem de persona idonea ordinet ecclesiam ap. re. an liceat delegato iudici, incio diocesis Episcopo, Archidiacono vel Archipresbytero reclamante, præsentatum sibi clericum in possessionem ecclesie mittere: & an si Archipresbyter, vel Archidiaconus, vel Episcopus, ad quem institutio pertinet, appellaverit f, eorum sit appellationibus deferendum. Hoc tuam volumus discretionem tenere, quòd licet quæstionem, quæ de præsentatione vertitur, ap. re. committamus alicui terminandam: non tamen est nostræ intentionis diocesis Episcopo, vel Archipresbytero, vel Archidiacono præjudicium generare: ideoque præsentandus est illi, qui institutus g fuerit, & tenebit eorum appellatio, si videntes juri suo detrahi duxerint appellandum, quia non est illis h, sed partibus inter quas causa commissa est, appellationis remedium est sublatum.

a C. 18. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 42. c. 1. b vox unquam, non est in antiquis. c cap. 19. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lateran. p. 46. c. 4. d c. 20. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lateran. part. 47. cap. 3. e alteram. f appellaverint. g est. h al. illi, sed illis, id est, Episcopo, Archidiacono, vel Archipresbytero.

CAP. XVI.

Si causa simpliciter est delegata duobus, sententia unius non tenet.

Idem.

Causam a matrimonii, qua inter I. mulierem, & Blanchacium agitari dignoscitur, Furolien. & b Vapincenensi Episcopis nos meminimus commisisse: quibus eam viro restitui mandantibus, vir mulierem cruciatibus & flagellis adeo affecit, quod invita & coacta inter se & virum suum confessam est parentelam, sicque factum est, quod ad iudicium unius eorum dimisit eandem: [1 & 7.] Discretionem vestram mandamus quatenus si inveneritis, quod praefatus B. dictam I. ad iudicium solummodo alterius praedictorum e a se separasset (quia cum causa duobus committitur, sententia unius non tenet) ipsum ut eandem mulierem sicut uxorem suam benigne recipiat, & maritali affectione pertractet, monitione praemissa cogatis. Si qui tamen apparuerint, qui (postquam ab eo recepta fuerit) matrimonium ipsorum velint, & legitime possint impetere, causam audiat, & sine canonico terminetis.

[1 Quae v. filios ex eo dicitur genuisse, & XIV. annis secum sine quaestione permansisse. Unde quoniam matrimonium in ecclesia Dei a Deo probatur esse magnum sacramentum, quod sine rationabili & evidenti causa non debet dissolvi, praesertim cum non ab homine, sed a Deo fuerit institutum.]

CAP. XVII.

Delegatus, qui est dominus impetrantis, recusari potest.

Idem Oxoniensi & Vitiensi. Episc. & Abbati Harfor.

Causam e, qua inter F. & R. de nativitate Agathae vertitur, vobis fratres Episcopi, & London. Episcopo commissus terminandam. Verum quoniam idem F. praefatum Londonen. Episcopum habebat suspectum pro eo quod dominus est praedicti F. ipsum amovendum, & te fili Abbas loco s ipsius duximus subrogandum.

CAP. XVIII.

Subdelegato delegati Papa qui subdelegavit non in totum, non ad Papam, sed ad ipsum delegatum appellari debet.

Idem.

Um g te consulente: & infra. Si super causa, qua tibi ex nostra delegatione committitur, a personis ecclesiasticis una vel pluribus, quibus (ut parcas laboribus partium & expensis) cognitionem ipsius causae & testium examinationem (sententia tibi reservata) committas, appellatio fuerit interposita, huiusmodi appellationis intuitu causam ipsam indefinitam relinquere teneris.

CAP. XIX.

Morte deleganti non expirat iurisdictione delegati, coram quo lit erat contestata.

Lucius III. b Cantuar.ensi Archiepiscopo, & eius suffraganeis.

Relatum est i. & infra. Nos itaque consult. vestrae resp. quod si lis fuerit ante pra. n. obitum contestata, mandatum morte mandatoris nullatenus expiravit. Si vero ante litem contestationem deceffit, non est a iudicibus, quos delegaverat, ex delegatione huiusmodi providendum.

a Cap. 21. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. p. 10. c. 26. b al. Torontinensi & Napienensi, al. Torontinensi. c Vide l. falsus. 6. sed si u. de surr. gl. & doctor. in auth. de fidei iuss. 5. 1. d. assecltu. e Cap. 4. qui filii sint leg. in 1. compil. ad de cap. 3. 7. de dolo & contum. f illius. g Cap. 1. eod. tit. in 2. compil. h al. Innocent. III. i Cap. 22. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Later. p. 7. c. 22.

CAP. XX.

Si delegatus citavit ante mortem deleganti perpetua est eius iurisdictione. Et appellationi renunciasse, qui coram, a quo appellavit, litem prosequitur.

Verbanus III. de Vvelebio & de Olsson.

Abbatibus.

Gratum a gerimus, [1 & 7.] Sanè consultit nos devotio vestra, an ante obitum deleganti proposita citationis edicto, lite vero post mortem contestata nihilominus debeat in causa procedere delegatus. Et utrum is intelligatur adpellationi renunciasse, qui ea interposita ad producendos testes inducias postularit, & demum productionis & allegationi renuncians, adestationes petitis solenniter publicari. Nos autem inquisitioni tuae taliter respondemus, quod cum in casu priori citatione facta negotium sit quasi coeptum, & maxime si delegatus non sit certus de obitu deleganti, potest & debet in causa procedi, tenebitque, quod iustitia fuerit praevia definitum. In secundo vero casu videtur ab appellatione recessum, si secundum ea, qua praemissa sunt, eum, qui appellaverit, constiterit processisse.

[1 Et acceptum, quod negotium vestrae discretionis commisso debitam curam impendatur, & in his qua ad dubitacionem facturi pro gravitate vestri officii consueverat sed. ap. postu. au.

CAP. XXI.

Si causa committitur tribus delegatis cum clausula, quod si non omnes, & c. prius quam adpareat de impotentia tertii, duo procedere non possunt. Et si procedant, nihil agant. hoc dicit v. g. ad 5. ad iudicium.

Celestinus III.

Prudentiam b tuam, & c. & infra. Quinque loco supplicis informari, utrum cum tribus causa committitur, ita quod si omnes interesse nequeverint, duo eam nihilominus exequantur: si reus a duobus tantum fuerit convocatus, venire necessarium teneatur. Et si citatus a pluribus coram duobus comparuerit, tertio nec veniente per se e vel per li. eras (ut solet fieri) excusante, an duo praesentes in causa possint procedere, & eam sententia calculo terminare? In hoc casu taliter respondemus, quod cum aliquis delegatorum iudicium, per certum nuncium, vel excusatorem literatorie destinatum non ostenderit se interesse non posse, vel alias de eodem canonice constare non poterit, residui procedere ad causae cognitionem non debent: quod si processerint, nihil reputantur egisse. Illa quippe fuit antiqua sedis Apostolicae provisio, ut huiusmodi causarum recognitiones e duobus, quam uni, tribus, quam duobus libentius delegaret, cum (sicut canones adtestantur) integrum sit iudicium, quod plurimorum sententia confirmatur. Mandati siquidem excedere fines probaretur, si quis circa formam recepti accepti praesumeret iudicare.

Clausula, si non omnes poterint, sub impotentia includit voluntatem, quo ad purificandam iurisdictionem conjudicium. Idem in duobus datu cum clausula, quod siambo. h. d. v. g. ad 5. sexta.

Ad iudicium etiam, quod ubi fuerit in commissione adpositum: ut si omnes interesse nequeverint, duo eam nihilominus exequantur: si aliquis ex ipsis cum possit, noluerit interesse, duo nihilominus in causa procedant, licet ille tertius gravissime sit arguendus pro eo, quod mandatum Apostolicum exequi subterfugiat aut contemnat. Idem quoque per omnia iudicium observandum in g causa qua committitur duo-

a Cap. 23. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. p. 41. c. 7. b Paris. providentiam. 7. de mutui peti. & c. 3. eod. tit. in 2. compil. Vide gloss. h. c. al. Nec retri. d facti ad hoc glossa in l. magistro. C. de med. & profess. lib. 10. e cognitiones. f in quibusdam manuscr. ita: duo vestrum nihilominus. g al. de causa. bus, 60

bus, eo adposito, ut si ambo interesse nequiverint, alter nihilominus exequatur.

Si reus coram delegato obijcit excommunicationem actori, quam non probat intra tempus debitum, auditur actor: si vero probat, delegatus absolvet actorem, si excommunicatus est propter causam si- hicommissam: si propter aliam, ad excommunicatorem suum illum remittet: qui si non vult eum absolvere, delegatus Papa eum ab- solvet, nisi sit de casibus Papa reservandis, b. d.

Sexta nobis proposita ex parte tua quæstio continebat, quod cum aliquibus iudicibus causa committitur, & quandoque contingit, quod reus actori obijcit, quod si reus non potest in iudicio, utpote vinculo excommunicationis adstrictus: si reus non velit statim eum probare excommunicatum, sive non possit, an actor nihilominus audiri debeat, donec super eo, quod obijcitur, rei veritas fuerit patefacta? Hanc dubitationem taliter a remove- mus, quod fuisse, quæ sit & quid obijcit, statim vel intra terminum competentem non probaverit legitime, quod iudicis actor permitti debet, ut sine officulio quolibet, audiat. Cæterum, si vel ex confessione actoris, vel alio: quolibet modo legitime confiteatur esse acto- rem vinculo excommunicationis adstrictum, à iudicibus delegatis secundum formam ecclesiæ valet absolvi, ita, ut si propter aliam iustam causam & evidentem ab ordina- tio iudice vel delegato excommunicatus fuerit, ad ex- communicatorem debet absolvendus remitti: qui d. si malitiam adhibuerit, delegati iudices id ritu & eccle- siastico libere exequantur, dummodo non sit tale genus excommunicationis illius cuius absolutio sed. Apost. re- ferretur. Explorati siquidem juris existit, ut delegatis iudicibus, quibus principale committitur, & accessorium committatur.

Abolutus a delegato super causa pro qua fuerat excommunica- tus, coram excommunicatore parebit sine responsione super illa cau- sa, nisi sit alteri delegata: & si excommunicator malitiose distulerit, delegatus, qui absolvi cognoscet, h. d.

Si verò ab his fuerit præfiro juramento, quod stabit mandato ecclesiæ, absolutus, rursus inrerrogas, an coram eisdem delegatis, f. vel ordinario, à quo excom- municatus extitit, teneatur super eadem causa, pro qua excommunicatus fuerat, respondere, & quorum debeat iudicio vel mandato stare? In quo casu taliter respon- deamus, quod coram ipsis excommunicatoribus super illa causa pro qua fuerat excommunicatus stare debet, & eor- um servare mandatum: nisi specialiter fuerit illud al- liis & iudicibus à sed. Apost. delegatum. Quod si ex- communicatores malitiose distulerint, tunc delegati ean- dem jurisdictionem, quam in principali & in accessorio exercebunt.

CAP. XXIII.

Si causa simpliciter delegatur tribus, uno sine subdelegatione ter- tiis procedere non possunt. Quod si fecerint, ab eis poterit appella- ri. Idem si sunt dati cum clausula, quod si non omnes, non enim valet processus duorum tertio inconsulto. hoc dicit comprehendendo utrumq. intellectum.

Innocentius III. Rheginen. Archiepiscopo, & Epi- scopo Cephaludensi. h

Ubi causa i, quæ vertitur inter ven. fr. n. Montis Regalis, & Rosan. Archiepiscopos, super quibusdam decimis Panormitano & Capuano Archiepiscopis, & ti- bi fratri Rhegin. commissa fuisset à nobis sine debito terminanda, prædictus Archiepiscopus Montis Regalis (sicut accepimus) ad primam Panormitani & Capuani Archiepiscoporum citationem accessit, in quorum præ-

a al. amo veniens. b taliter tale quid obijcit. c aliquo. d scilicet excommunicator. e al. de ritu. f Qui paulo an- tra absolvetur eum. g Vix iudicibus, in omni manifest. & in uno ita: nisi specialiter illud fuerit. in alio ita: nisi specialiter fue- rit istius rogatum, &c. h al. Cephaludensi. i cap. i. eod. tit. in 3. compil.

sentia excipiendo proposuit, quod pro duabus causis eor- um non deberet stare iudicio: tum quia ipsa causa tri- bus fuerat iudicibus delegata, & idem a ab aliis duobus tantum (re scater Rheginen. inconsulto, nec vices tuas su- per hoc committente) ad iudicium fuerat evocatus, tum quia ante ipsorum citationem & notitiam literarum, pro eadem causa nuncium suum ad Apost. sedem transmise- rat, in quo decretalem b Alexandri Papæ præ n. sibi ad- firmabat apertius suffragari. At iidem Archiepiscopi exceptiones ipsius nolentes admittere contra eum ut re- sponderet, interlocutoriam sententiam protulerunt: propter quod ad sedem Apostolicam appellavit: [i & infra.] Fraternitati vestre mandamus, quatenus, si vobis confiterit prædictos Archiepiscopos exceptiones prædi- ctas nullatenus admisisse: non obstante eo, quod per ip- sos factum est, decimas ipsas, quibus prædictus Montis Regalis Archiepiscopus se postquam nuncius suus pro- pter hoc ad sedem Apostolicam accesserat, adserit spolia- tum, præcipue cum easdem, tam sibi, quam ecclesiæ suæ à sede Apostolica adserit confirmatas, sive per laicalem po- tentiam, sive per eosdem iudices factum sit, cum fructi- bus inde perceptis restitui faciatis, e audientes postmo- dum quantum de iure poteritis quidquid fuerit quæstio- nis.

[i Nos igitur inquisitionem prædictorum & decisionem cano- nicam vestra discretioni examini committentes.]

CAP. XXIII.

Si duo sunt delegati cum clausula, quod si ambo, &c. uno recusa- to, alter solus procedere potest, nec tenet processus, si cum recusato procedat.

Idem conventui de Conchis

Ubi super d. abbata monasterii e vestri, inter vos & S. quondam Abbate vestrum, fuisset quæstio ag- gitata, demum super ea ad Legionen. f. Episcopum & Abbatem, de Becco nostræ fuerant g. literæ destinata: & infra. Quamvis solus Abbas antequam appellaretur ab eo, iuxta formam literarum nostrarum procedere potuisset, quia tamen pro eo, quod cum ipso Episcopo interlo- cutus est appellacionem prius ab eodem Episcopo inter- positam non tenuisse, de iure sine ipso, cum b. possit & nollet negotio interesse, per consequentiam i. confes- sus est, se non posse mandatum Apostolicum adimplere, nec suæ intentionis extitit, ut sine conjudice suo aliquid definiret, & cum eo, qui tum iudex esse desierat, aliquid super prædicto negotio rite disponere non valebat, vol- unrate ac potestate sibi mutuo adversantibus, cum no- luerit, quod potuerit, & quod voluerit adimplere, nequi- verit: quod à duobus factum fuerat k. effectum non po- tuit de iure obtinere.

CAP. XXIV.

Si iurisdiclio delegati expirat in termino peremptorio, quem par- tibus assignavit, post congruam horam peremptorie iudex non ex- pellatur contumacem. Si non expirat, potest expectare in diem alteram, & iterum citare, si vult.

Idem Archiepiscopo Toletano.

Consuluit l. nos tua fraternitas, utrum cum ad re- cipiendos testes, depositiones publicandas eorum, vel sententiam proferendam peremptorie citatas par- tes, & earum altera se absentat contumaciter die data, an circa ultimam partem saltem diei sit in negotio pro- cedendum, vel in diem expectandum potius subsequen- tem, & si expectaveris, utrum contumax iterum sit citandus, cum non fuerit die partibus assignata pro- cessum? Nos autem credimus distinguendum, utrum iurisdiclio duret post terminum peremptorium, an

a Ipse. b Hanc habet. 7. de appell. c. ad hac sent. c Vi- de l. quemadmodum, cum gloss. C. de agric. & consil. 11. d C. 12. eod. tit. in 3. compilat. e al. vestra de concilio. f Leximienf. g fuerunt. h dum. i Consequens. k fuit. l C. 7. eod. tit. in 3. compil.

exciperet in illo. Si daret in diem alteram, æquitate suadente, poteris expectare, nec erit pars contumax peremptorio elapso citanda, nisi gratiam fecerit ei benignitas iudicantis. Si autem expiret, nisi partes, cum id noverint, se tibi presentaverint ea hora, qua congruè possis procedere ad exequendum id, propter quod eis legitime terminum peremptorium assignasti: ex tunc exequi poteris quod intendis, ne frustra judicialis instantia evanescat. Ne verò iudicium ecclesiasticum exercentur in tenebris, quia juxta a testimonium veritatis, qui male agit, odit lucem. Licet enim secundum consuetudinem, & constitutiones legitimas more Romano dies à medietate noctis incipiat b, in medio noctis desinet subsequenti (unde quod in duabus dimidiatis noctibus agitur, perinde sanxit habendum legalis auctoritas, ac si qualibet parte lucis agatur) nos tamen eam procedendi horam congruam intelligimus, ex qua possis ante noctis tenebras perficere quod incumbit. Porro discretus iudex in assignatione peremptorii, non debet jurisdictionem suam (nisi necessitas exigat) adeo coarctare. c

CAP. XXV.

Ex nova causa removetur delegatus, etiam post litem contestatam, & alius subrogatur.

Idem Abbati de d. Bordellia, & priori sancti sepulchri.

Instituente R. e rectore sancti f. Saldati, ad audientiam nostram pervenit, quod cum causam, quæ super jure parochiali inter ipsum & T. vertebatur Vigorien. Episcopo & conjudicibus suis à nobis obtinuerit delegari, postmodum (licet fuerit in eadem quaestione processum) tractu temporis ante diffinitivæ sententiæ calculum idem Episcopus dictum R. in familiarem admisit: sine quo alii g conjudices (secundum quod in nostris literis mandabatur) in causa procedere non valebant, & alter ipsorum conjudicum b officialis est Episcopi supradicti: propter quod adversæ parti poterat suspectus haberi, unde cum tam Episcopus, quam officialis prædictus (utpote) quos idem R. in iudices postularat i, & ipse familiaris eorum postmodum est effectus) ab adversa parte possent merito recusari, decisionem ipsius causæ, vestra petiit discretioni committi. Quocirca mandamus, quatenus si est ita (nisi postquam familiaris ejus est effectus, litigare consenserit coram illo) in causa, secundum k priorum continentiam literarum (ratione prævia) procedatis, alioquin partes ad priorum iudicium revertantur examen.

CAP. XXVI.

Delegatus Papa sententiam suam exequi potest usq; ad integrum annum, h. d. & est casus singularis.

Idem priori sancti Fidiani, l.

Quærenti m quid per censuram n ecclesiasticam: & infra. Si verò delegatus à nobis excommunicet illum, qui rei iudicata parere contemnit: licet aliquibus videatur, quod suo sit sanctus officio, ut alterius non habeat ex delegata sibi jurisdictione processum: alii autem dicant, quod jurisdictione ejus duret donec sententiæ pareatur: ut interim absolvere possit parere volentem. Nos tamen per æquitatis sententiam incedentes præsentium auctoritate statuimus, ut delegatus à nobis non solum usque ad quadrimestre tempus, quod ad solvendum debitum à lege reo conceditur, sed usque ad integrum annum jurisdictionem sibi commissam, ad exe-

a Joan. 3. b Vide l. more Rom. ff. de se. Bar. in leg. aut facta. 4. tempus ff. de pa. & l. hæc verba. in ff. de ver. sig. c Vr. de Abb. in hunc locum. d al. Boroi. al. de Bordellia. e c. 4. eod. tit. in 3. compil. f al. Abbati. g iudices. h inducium. i postularat. k priorem. l al. Episcopo Prænestino. m C. 5. eod. tit. in 3. comp. n Vide ca. quærenti. j. de verb. sign.

quendum sententiam valeat exercere: sicut observatur in illo, qui ante litis a contestationem contumax invenitur.

CAP. XXVII.

Delegatus Papa potest principium, medium, & finem causæ conjunctim & divisim subdelegare. h. d. usq; ad 5. verum.

Idem Cantuarien. Archiepiscopo.

Super b quaestionem articulis, de quibus nos consulere voluisti i. respond. quod per constitutionem nostram consultationi Alex. Papæ nullatenus derogatur, sed illa per istam exponitur, imò in ista verius, quæ in illa fuerant prætermissa suppletur. Ipse namque respondit, quod si super causa, quæ alicui ex Apostolica delegatione committitur, à personis ecclesiasticis una vel pluribus, quibus delegatus (ut parcat laboribus partium & expensis) causæ cognitionem ipsius, & testium examinationes, sententia sibi reservata, committit, appellatio: fuerit imposita: hujusmodi appellationis intuitu causam indefinitam relinquere non tenetur. Nos autem statuimus, quod licet is, cui causa committitur remota app. non possit eam aliis sine provocationis obstaculo delegare, si tamen delegatus à nobis, vel iudex quicumque non tam cognitorem, quam executorem ad aliquem d certum articulum, quempiam deputaverit, ab eo (nisi modum excedat) non liceat appellari, dummodo de partium deputetur, vel recipiatur assensu. Quod si delegatus à nobis vel litis exordium vel causæ finem, nec dum totum negotium ei duxerit committendum, ab ipso tanquam a iudice licite provocetur: & cum lis ante iudicem debeat contestari, & causa per iudicem desinit. Intentionis igitur nostræ fuit (sicut ex tenore constitutionis præmissæ potest liquide deprehendi) quod ut judicialis auctoritas liberius valeat exerceri, delegatus à nobis licite possit, & principium, & finem, & medium causæ sibi committi, non solum conjunctim, sed etiam divisim alii delegare, & non obstante quòd dicitur, quòd iudex debet cognoscere per seipsum in principio, in medio, & in fine: cum antequam ferat sententiam, universa, quæ acta sunt in iudicio, investigare debeat diligenter.

A subdelegato cum jurisdictione appellari potest, secus sine jurisdictione, nisi modum excedat: tunc enim potest recusari, nisi datus sit partium consensu. Abbas.

Verum cum totam causam committit alicui, vel principium aut finem ipsius, ab eo, tanquam a iudice potest licite provocari. Cum autem alicui medium f tantum committit, ab ipso tanquam ab auditore provocari non potest: nisi mandati fines excedat g, vel merito sit suspectus, unde ne valeat recusari, provide statimus, ut de patetium detur vel recipiatur assensu.

A subdelegato non in totum, appellatur ad subdelegatum, non autem ad primum delegatum: secus si in totum. h. d. usq; ad 4. quærit verò.

Porro cum delegatus à nobis jurisdictionem suam in alium transferit totam, si fuerit appellandum, non ad eum, sed ad nos appellari debet. Cum autem sibi aliquid de jurisdictione reservat, si causa sit ei appellatione remota commissa, non ad nos, sed ad eum poterit de jure appellari. Unde si forsitan appellaretur ab eo, cui medium causæ b committitur, sive cognitor vel executor dicatur, vel (quod melius est) auditor, pro eo quòd mandati fides excedat, vel merito sit suspectus: nihilominus tamen delegatus à nobis juxta consuetudinem

a Litem contestatam. b C. d. eod. tit. in 3. comp. c In causa appellationis multa salubriter cavet Conc. Trid. sess. 13. de reform. c. 1. & sess. 24. de reform. c. 10. & 20. & alio locu. d ad disputandum aliquem. e Vide l. a iudice. C. de judi. & gl. in l. supra audiri. ff. de offi. præsid. f media. g Vide aut. quia in provocatione. cum not. C. ubi de crim. ag. op. h media causa committitur. iudicem

tionem praestissimam, causam poterit definire: ut parcat laboribus partium & expensis.

Audiri datus sine partium consensu, recusari potest ut suspensus, nisi tamen sine causa, Abbas.

Eum vero quem delegatus à nobis deputaverit auditorem, neutra partium poterit recusare, nisi coram eo iustitiam recusationis causam ostendat a.

Si unus ex duobus delegatis Principi cum clausula appell. re. subdelegat alteri acceptantis, non potest acceptans subdelegare, nec appell. re. procedere, quod tamen ante acceptationem poterat: Et si ab ipso fuerit appellandum, appellabitur ad Papam etiamsi fuerit subdelegatus non in totum, hoc dicit, secundum intellectum veterum.

Siverò duo sunt à Principe delegati, & unus committit vices suas alteri, ille nec potest, nec b debet appellatione remota procedere, nec causam alii delegare, c, quamvis in commissione facta duobus contineatur expressum, ut appell. re. alter possit procedere sine reliquo, si non possint ambo pariter interesse. Quia quod potest ex sola jurisdictione d sibi à Principe delegata, non potest cum jurisdictione sibi à condelegato commissa. Unde si ab eo fuerit appellatum, licet aliquibus visum fuerit, quod ad condelegatum valeat appellari, nobis tamen videtur, quod ad primum duntaxat appellandum est delegantem, propter rationem superius assignatam.

Si delegatus Papa subdelegat non in totum, pars à subdelegato non poterit appellare, ex eo, quod datus sit sine suo consensu: potest tamen recusari in ostendendo causam iustam coram delegato, & tunc delegatus desinet: à quo etiam si noluit recusationem admittere, appellatur ad Papam, hoc dicit.

Eius ergo appellatio, de qua tua fraternitas nobis scripsit, si nostrae constitutionis occasione ad nostram audientiam appellavit, pro eo quod delegatus à nobis reservata sibi definitiva sententia, audientiam causae commisit quibusdam, qui de partium e assensu nec dati sunt, nec recepti: nisi contra eos iustam recusationis causam ostenderit, vel paratus fuerit ostendere coram iudice delegato, non debuit impedire, quo minus procederent auditores. Quia etiam tanquam suspecti fuissent merito recusati, delegatus tamen à nobis nihilominus potuisset, sublatò appellationis diffugio, causam judicialiter expedire. Quod si iustam recusationis causam noluit admittere delegatus, sed coram suspectis eum f litigare cogebat, à tali gravamine licite potuit g ad nostram audientiam appellare: quodque h post appell. huiusmodi est praesumptum, iudicari debet irritum & inane.

CAP. XXVIII.

Delegatus Papa, nisi malitiose se exoneret, subdelegatum compellit ad suscipiendam subdelegationem: in coactione tamen defert sua dignitati & personae, h. d. usq. ad h. item cum totum.

Idem Episcopo Helen.

Palloialis i officii: [i & infra.] Consultationi tuae duximus l respondend. quod cum delegata à Principe jurisdictione dandi invicem sit à lege concessa (dummodo ipse exonerare seipsum malitiose non querat) potest compellere renitentem, eo quod jurisdictione illa nullius videtur momenti, si coactionem aliquam non haberet: Delegatus tamen debet sollicitè providere, ut si personis superioribus (exigente necessitate) ne-

a Vide leg. aperitissimi. & l. cum specialu. C. de iud. b Hec duo verba, nec debet: desunt. c Vide leg. à iudice. C. de iud. d sua. e ipsius. f audire in antiquis. g poterit. h al. quod pot. al. quidquid potest. i Ex hoc cap. sumptis sunt cap. pastoralu. infra de offic. iud. ord. & cap. pastoralu. de iud. cap. 7. eod. tit. in 3. compilat. k al. taliter duximus. l Textus in l. aperitissimi. C. de iudice.

gorium duxerit delegandum, in coactionibus inferendis dignitati deferat & personae a.

[i Diligentia & sollicitudo quam gerit circa executionem mandatorum nostrorum, & zelus tua restitutionis nos invitavit, ut quamvis sumus multiplicibus occupationibus praepediti negotiorum, ea tamen ad horam subtrahimus nosmetipsos, in qua tuis intendamus consultationibus. Consultavit etenim nos tua fr. discretio, utrum si delegatus à Principe causam sibi commissam veluerit alii delegare, nolentem delegationem suscipere, ad ipsam suscipiendam valeat coartare.

Delegatus Papa sicut potest committere totam causam, ita potest citationem, & punire contumacem acceptare. h. d. Abbas.

Item cum totum negotium alii possit committere delegatus, sicut superius est expressum: citationis officium potest cuilibet (discretionem pravia) demandare, ac punire merito contemptionem.

Si Papa scienter commisit appellationem interpositam à suo delegato dato cum clausula, appellatione remota, jurisdictione primi delegati est interim suspensa, quoad executionem, hoc dicit, secundum verum intellectum.

Praeterea postulasti, si cum à sententia lata auctoritate literarum nostrarum, in quibus appellatio est inhibita, fuerit appellatum, & literae post appellationem ad iudices alios emanaverint, an ad mandatum posteriorum iudicum executio sententiae à prioribus delegata debeat retardari, ut priores iudices ipsam neque per se, neque per alios exequantur. Nos autem inquisitioni t. t. r. quod cum appellationis causam ex certa scientia iudicibus aliis committimus cognoscendam, appellationem videmur accipere, ac jurisdictionem priorum iudicum revocare b, ut interim executio sententiae suspendatur, donec appellationis merita plenius sint discussa: & infra.

Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam si sciat eam iniustam. Abbas.

Quia verò saepe contingit, quod executio sententiae ordinario demandatur: quaevisisti, an si ipsam iniustam esse cognoverit, debeat eam executioni mandare? an sit ei potius subsistendum? Attendentes itaque quod non cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: respondemus, quod cum ordinarius teneatur obsequi delegato, etsi sciat sententiam illam iniustam, exequi nihilominus tenetur eadem, nisi apud eum efficere possit, ut ab hoc onere ipsum absolvat. & infra.

Delegatus qui impeditur die festata procedere, partem hoc procurantem puniet: & quantum ad diem illam causam committet, appellatione remota, in odium procurantis, nisi partes negotium proregent. Abbas.

Cum autem saepe contingat, ad diem, quam iudex delegatus à nobis partibus assignavit, earum altera procurante, ut negotium proponeret, iudicem ipsum à Rege vel Archiepiscopo evocari. Nos perverforum volentes malignitatibus obviare, decernimus, ut si delegato constiterit hoc fuisse alicujus partis malitia procuratum, ipsam puniat animadversione condigna: & (ne aliquod lucrum ex huiusmodi fraude reportet) personae neutri parti suspectae, quantum ad diem illum, committat ipsam negotium audiendum, quae in ipso, appellatione remota, procedat: nisi forte partes consenserint negotium prorogari.

CAP. XXIX.

Subdelegatus à delegato Papa jurisdictionem non habente, potest coercere impudentem, hoc dicit, comprehendendo utrumque intellectum.

Idem Abbati sancti Hilarii c. & magistro G. canon. Terufino.

a Vide l. capitalium. & ibi Bart. ff. de poeni. facit quod not. in l. ff. eodem. b Vide text. in l. cum ibi notat. ad Sc. Turpill. c Hilarii plebano S. Pauli Castell. diaec. & magistro G. Can. Terufino.

Ex literis a Patriarcha Granden. [1 & infra.] Mandamus, quatenus, nisi vobis confiterit, quod litera quae secundo loco ad Archiepiscopum Paduanum impetrata dicuntur, de prioribus literis ad primicerium Granden. & plebanum sanctae Sophiae obtentis, expressam fecerint mentionem, ut per secundas primae appareant revocatae: cum primos iudices auctoritate litterarum nostrarum jurisdictionem non sit dubium habuisse, quam potuerunt postmodum Patriarchae, quoad executionem sententiae demandare, ex qua coercionem etiam idem Patriarcha receperat: cum huiusmodi demandata jurisdictione delusoria videretur, si subdelegatus huiusmodi coercionem aliquam non haberet: interdixit sententiam ab eodem Patriarcha in Castellan. Archi. promulgatam, pro eo quod eiusdem Patriarchae executionem impediens, eius b literas, quibus mandatum praedictorum iudicum nunciabat, legi in publicum non permisit: tamdiu faciatis inviolabiliter observari, donec eidem Patriarchae de iniuriis irrogatis sufficienter fuerit satisfactum. Si vero confiterit primas literas, per secundas legitime revocatas: cum appareat primos iudices jurisdictionem nullam penitus habuisse: & ita constet per consequentiam Patriarcham ipsum non recepisse jurisdictionem vel coercionem aliquam ab eisdem, praedictam interdixit sententiam denunciatis irritam & inanem.

[1 Accepimus quod cum dil. si. Granden. primicerius & plebanus S. Sophiae de Veneris, quibus causa, qua inter clericos sancta Iustitiana & A. Presbyterum super eo, quod idem Presbyter clericum se ipsius ecclesiae assereret, agitari dignoscitur, a nobis fuerat delegata: mandassent eidem ut clericos memoratos, qui per Archiepiscopum Paduanum ad quaestionem fuerat super eodem negotio quoddam scriptum obtentum, in quo sicut asseritur, de prioribus literis mentio non fiebat, denunciatis fuerunt excommunicationis vinculo subiacere, nisi praedictum Presbyterum in socium reciperent & in fratrem, idem Patriarcha denunciaret anathematis vinculo non ligatos: ipse volens eisdem iudicibus in hac parte parere, qui nostra iungebantur auctoritate, maxime cum ven. fr. n. Castellan. Episcopus ipse super hoc parendum non duxerit: requisitus clericus sanctae Mariae formosa mandatum praedictorum iudicum per suas literas nunciavit, quas dil. fil. n. Archidiacon. Castell. plebanus eiusdem ecclesiae legi publice coram populo non permisit. & infra. Vnde considerans idem Patriarcha Archidiaconum ipsam per tantarum injuriarum excessum, non se tantummodo, sed etiam Branden. ecclesiam, imo ipsos graviter offendisse, tam ipsam Archidiacon. quam praed. ecclesiam, suppeditavit interdixit. & infra. Cum igitur super praemisissis & alii inter procuratores utriusque partis fuisset coram dil. fil. SS. Cosma & Damiani Diac. card. quem auditorem dedimus eisdem, diutius litigatum, & ipse nobis quae audierat, fideliter reculsisset: quia nobis constare non potuit, ut per literas quae ad Paduanum Archiepiscopum impetrata dicuntur, cum nobis ostensa non fuerint, revocata fuerant aliae literae ad praedictos Primicerium & plebanum obtentae, causam ipsam vestro examini duximus committendam per a. L.]

CAP. XXX.

In iurisdictione delegata re integra, morte mandantis expirat.
Idem Episc. d. Pilsavienf.

Licet e undique: [1 & 7.] Cum igitur duxeris requirendum, si causam tribus iudicibus delegamus, adponi in literis nostris illam clausulam facientes, quod si non omnes his exequendis poteritis interesse, duo vestrum nihilominus ea se exequantur: & unus postquam commiserit cuidam ex aliis vices suas, de medio sit sublatus, tertius ut suspectus merito reculetur: an collega superflus suo nomine ac defuncti possit negotium definire? Inquisitioni t.r. quod si jurisdictione a

a Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. b al. e. ius. literas. c Vid. d. si quis ad quod. De iurisd. om. iud. d al. Parmens. e Cap. 9. eod. tit. in 3. compil. f ca.

suo sibi collega delegata eo vivente uti non ceperit, quia mandatum huiusmodi re integra morte mandantis expirat, non habet solus officium iudicandi: si vero ante mortem illius jurisdictione uti ceperit taliter demandatas vices suas & alius poterit adimplere.

[1 Confluentium negotiorum multiplicata copia nostram animam ad curas varias impellere non desinat. fraternitas rancore tua, quam sincera complectimur charitate in Domino, sollicitudinem nostram ad tempus deponere compelli, quam in exequendo alii ex debito pastoralis officii gerebamus, atque tuam auctoritatem Apostolica certificare responso.]

CAP. XXXI.

Non creditur quis delegatus, nisi delegationem probat.
Idem Episcopo Bajocen.

Cum in iure a petiturus: & infra. Praeterea quzivi, cum tibi ab aliquo sub hac forma mandatum auctoritate qua fungor b in iungo, ut talem denuncias excommunicationis sententiae subiacere, ac tibi super mandato Apostolico hactentim, ab aliquo non sit facta fides c, an mandatum huiusmodi exequi tenearis.

Super quo tibi huiusmodi damus responsum, quod nisi de mandato sed. Apostolice. certus extiteris, exequi non cogaris quod mandatur.

CAP. XXXII.

Ter procuratorem non habentem mandatum, de re ad rem jurisdictione prorogari non potest.

Idem Parisi & Trecon. Episc. & Abbati sanctae Genovefae.

Cum olim a Abbas & conventus & Veigiliacens. sua nobis confectione monstrassent, quod P. comes Altifiodoren. quoddam flagnum, molendinum, & domum in terra eorum construere nitentur in ipsorum f. praedictum & gravamen, Episcopo & thesaurario Nivernen. commisit causam ipsam. Per quorum literas accepimus, quod hinc super petitionibus ecclesiae contestata receptis utrinque testibus, & attestationibus publicatis, cum super dictis testibus inter partes fuisset postmodum disputatum: Tandem pars comitis proposuit, quod de damnis in memoribus & rebus aliis datis super quibus testes deponere videbantur, cognoscere non debeant, cum in scripto nostro g nulla de damnis mentio haberetur: [1 & infra.] Iudices autem inter locos b sunt, quod super damnis datis a comite, ad eos cognitio pertinebat. Quo audito, comes ad appellationis beneficium convolvit. Unde ipsum iudices evocatum, & nec per se nec per responsalem idoneum comparerent, excommunicationis vinculo constrinxerunt: & infra. Quia vero super damnis datis, aniequam his fuerit contestata, nequaquam ad dictos iudices cognitio pertinebat, cum in scripto nulla de illis mentio haberetur, nec ad ipsos pervenit jurisdictione prorogari, cum procurator ad illa solummodo intelligatur constitutus, quae in commissionis literis inveniuntur expressa i: & postquam comes publicatis attestationibus intellexit super his fuisse depositum, protinus contradixit: nos eisdem iudices pronunciamus minus iuste interlocutos fuisse, ac fapeditum comitem qui ob hoc ad appellat. beneficium convolvit, excommunicationis sententia non fuisse ligatum.

[1 Ad quod inter alia fuit ex adverso responsum, quod cum super omnibus articulis de quibus testes deposuerant, fuisset solenniter contestata, de ipsis cognosc. ac pronunciare iudices tenebantur.

a Cap. 10. eod. tit. in 3. compil. & est pari Decr. cum in iure. sup. de elect. b tris in iungo. c Vide l. quicumq. ff. de prob. & not. in l. sciendum. ff. de ver. oblig. d C. 1. eod. tit. in 3. compil. e Scribendum Vrzitacepsi, vel Vecolac. f eorum. g de damnis datis, etc. h fuerunt. i Vid. text. in l. 2. & ibi Bart. in fin. ff. si cert. per. ceterum dicto, & deest in plur. manuscr.

Ad hoc parti comitis replicavit, quod si super damnis a procuratore suo sit fuerit contestata, ei tamen ex hoc non poterat prejudicium generari, cum ad hoc procurator datus non fuerit, sed ad illa duntaxat capitula, quae fuerant in literis commissionis expressa, super casibus videlicet: flagitio & molendino. Ad hoc parte altera respondente quid procuratoris factum comitis ulterius impugnare non poterat, quousque post publicationem testium immine duxerat recordandum.]

CAP. XXXIII.

Qui alia causa relationis iudicium delegatorum sigilla violando aperuit, non auditur postmodum contra illa.

Idem Senon. Archiepiscopo.

Cum olim magister S. & B. Archidiaconatum & preposituram adinvicem commutassent: & infra. Verum dictus B. delegatis nostris non deferens, imo verius deleganti, sigilla violavit illorum, & scripta quae nobis fuerant praesentanda, non erubuit aperire. Qui postmodum in nostra praesentia constitutus, adversario praesente in excusationem suam proposuit, quod iudices perperam processerant contra ipsum, cum acta e in scriptis minus fideliter redegerint: unde timens ne literas portaret Vrix, illorum scripta aperuit, & quod suspicatus fuerat, advenit. Sanè si quod expediret, melius notavisset, vel non recepisset scripta suspecta, vel recepta nobis fideliter praesentasset, & ostendisset causam suspicionis propositae coram nobis: praeterea cum non conquereretur de iudice, quem ei proprio modo concessimus, sed de illo potius, quem ipse duxerat eligendum: & iudices suos nobis per eum literas destinassent, de ipso pariter conquerentes: verbis ipsius fidem non duximus adhibendam: sed ut in hoc saltem puniretur, in quo peccaverat, contra acta iudicium quae temere violarat, ipsum (sicut nec debuimus) nolimus exaudire: ne videretur dolus suus ei patrocinium attulisse.

CAP. XXXIV.

Delegatus non tenetur admittere collegam sibi adiunctum per literas subreptitias, nec ipsius subdelegatum, hoc dicit secundum rationem intellectum, vel sic: Delegatus subdelegatum collegae impediri non tenetur admittere, si in scripto est clausula: quod si ambo, &c. hoc dicit secundum alium intellectum.

Idem Abbati, & capellano sanctae Mariae Bononiensis.

Oram f dilecto filio M. Diacono cardinali, quem tibi & H. nuncio, & clerico sanctae Agathae adversario tuo, qui cum instrumentis eiusdem ecclesiae, sed absque literis de ratihabitione, ad Apostol. sedem accesserat, sed de rato caverat, sub si de iustitia cautione concessimus audientem: proponere h curavisti, quod cum quidam in parochia sanctae M. in honorem beatae Agathae ecclesiam construxisset. Alexand. Papa 7 praedec. no. causam super hoc Abbati sancti Stephani, & priori sancti Victoris commisit terminandam: qui pro ecclesia sanctae M. definitivam sententiam protulerunt: verum expellens sanctae Agathae sententiam pariter contempnit. Cumque super eadem causa coram Ferrariensi Episcopo, per annum disceptatum fuisset, pars ecclesiae sanctae Agathae horum veritate suppressa, magistrum L. Bon. canonici obtinuit eidem Episcopo in causa decisione adungi: qui cum causae interesse non posset, praedictus Episcopus, cui per sequentes literas manda-

a Cap. 1. De verion perio. in 3. compil. unde vera narratio facti parti parit. b processerunt. c al. & alia. 2. Reg. 17. d Hac clausula, motu proprio, quid operetur tradit Felin. cap. nonnulli. Derefer. & late Gabrielus in Com. conc. ti. de clausul. concil. 2. e viderat. f Cap. 1. De paroch. & al. paroch. in 3. compilat. g Infero quod clericus comparens pro altero, si non probat plene, tenetur de rato, concor. Auth. gener. C. de Episc. & cleric. h In C. Bar. confus. proponere curavisti. i deest, Papa, in antiquis.

batur, ut si ambo interesse non possent mandatis Apostolicis exequendis, ea ipse nihilominus adimpleret: sententiam praedictam confirmavit: [1 & infra.] Nuncius vero ecclesiae sanctae Agathae inter alia proposuit, quod cum dictus magister L.] vices suas alii delegasset. Episcopus admittere noluit subdelegatum, sed post appellationem ad nos interpositam solus in causa cognitione processit: [2 & infra.] Sed contra fuit responsum, quod Ferrariensi Episcopo solus procedere potuit, cum in ultima commissionis literis fuisset insertum, quod si ambo interesse non possent: praedictus Episcopus nihilominus exequi procuraret: quod non intelligitur, ut si per se, vel per alios interesse non a possent: quia id raro b, vel nunquam contingeret, sed si non posset personaliter interesse. Idem igitur cardinalis latam ab eodem Ferrariensi Episcopo sententiam confirmavit, & adversae parti super hoc perpetuum silentium duxit imponendum. Nos ergo, quod ab eo factum est, auctoritate Apostolica confirmamus.

[1 Capellano S. Agathae sub pena excommunicationis injungens, ut nullum parochianorum tuorum infra certos terminos commorantium ad officia divina, vel ecclesiastica reciperet sacramenta. Ad haec d. Hugolinus ex adverso respondit, quod olim Archiepiscopus de Pastino a praedicto Alex. p. p. n. Indulgentiam impetravit, ut in vico Castellonis, in quo superexereverat populi multitudo, ecclesiam de novo fundaret. Unde tunc Bononiensi Episcopo de mandato eiusdem p. n. & locum signavit, & primarium lapidem benedixit, & in fundamentis secundum consuetudinem collocavit: capellam in eodem loco constructam cum tota parochia, quam usque hodie habet ecclesia de Pastino, per 20. annos iuste possidet, quam se. re. Ce. pp. p. n. ei suis literis confirmavit, & nos sub nostra protectione recipimus consuetam nobis ab eodem Archiepiscopo concessam. Verum olim quidam canonicus regularis ab Archiepiscopo de Pastino, ut divina in eadem celebraret officia deputatus, praeter auct. Archiepiscopi & capituli de Pastino, eorum praedicto Abbate S. S. & priore S. Viti. ab illis citatus apparuit, sed coram illis iudicium non subivit. Imò ab ipso tanquam de ratione suspectus, quia praedictam voluerunt sibi parochiam vendicare, ad nostram duxit audientiam appellandum. Idem autem iudex non dubitantes mandati sine excedere, tam super novo quam veteri populo sententiam protulerunt, cum secundum tenorem literarum directarum ad eos non potuissent nisi de veteri iudicare. Postmodum vero memoratus canonicus contra voluntatem suo prohibitionem Archiepiscopi sui coram Ferrariensi Episcopo comparens, sub eo aliquantulum litigavit, sed tandem campo quod universi familiares eius ei essent adversi, praedictum E. ei fecit adungi, qui cum.]

[2 Unde contra primam sententiam allegabat, quod de commissione ad primos iudices impetrata ad Archiepiscopi notitiam non pervenit: quia iudices post appellationem legitime interpositam processerunt, & quod sine mandati fuerint in processu transgressi: contra secundam vero similiter proponebant, quod canonicus regularis qui coram Ferrariensi Episcopo litigavit, non solum non fuerat procurator datus ad eam, sed etiam contra prohibitionem Archiepiscopi sui se praesumpserat immiscere, quod Ferrariensi Episcopo solus processerat, cum non ei soli causa fuerat delegata, & collega eius, etsi causa nequiverit interesse, alii tamen commiserit vices suas, & quod post app. etiam ad nos interpositam eidem Ferrariensi pro ecclesia S. N. sententiam promulgavit. Ad haec autem pars altera replicabat, quod praedicta stare non poterant, cum credi non debeat, quod a iudicibus illi parti appellavit adversi, ad quos nec scriberat, nec audierat commissionis literas emanasse. Praeterea cum in literis commissionis appellacionis fuisset obstatum partibus interclusum, appellacione interposita non fuerat deferendum. Insuper cum sicut adversarius sui in iure confessus, & si pars eius, qui ut sequeretur appellacionem, literas impetravit, non

a Possit. b Vide leg. jura. cum l. seq. c. de postul. & l. nam ad eo. ff. de legi.

fuerit tamen illa iura, pro eodem haberi debeat, ac si non fuerit prosecuta. Unde sententia iam transferat in rei iudicata auctoritatem, & si contra ius litigantem prolata fuisset. Cum autem nec litera commissio ad iudices primos obtenta presententur in iure, nec aliter legitime demonstratur formam mandati iudices excessisse, pro sententia potius est praesumendum. Quod dicitur ex adverso, quod canonicus ipse non fuerit procurator, non nocet, cum ipse procurator litem coram eodem Ferrariensi Episcopo contestando factus fuerit Dominus litis, qui generalis ab ipsius fundatione ecclesiae procurator fuit, & sic agebat, & contraheret, ac si verè nova capella Dominus extitisset: praesertim cum in causam non tam ecclesiae nomine quam proprio traheretur, utpote qui parochianos adjudicatos ecclesiae S. N. ad divina recipere officia, & exhiberet eis ecclesiastica sacramenta. Praeterea, cum ad Archiepiscopum notitiam pervenisset, causam ipsam fuisse Ferrariensem, Episcopo delegatam, sed si per canonicum illum volebat subire iudicium, ad causam agendam debuerat alium destinare, quod cum non fecerit, eius est negligentia imputandum, imò malitia potius qui sic commissio nem nostram visus fuerit.]

CAP. XXXV.

Locus ad quem reus securè accedere non potest, & canonicus in causa canonice delegatus, recusari poterunt.

Idem propositio sancti Domini Subdiacono nostro.

Cum R. a canonicis Lanuen. causam quae inter ipsum ex una & parte, ac P. civem Lanuen. vertitur, tibi obrinuerit delegari: & idem civis propter multas & graves inimicitias civitatis suae, in tua nequeat praesentia comparere. Mandamus, quatenus supradicto R. huiusmodi optionem relinquant, ut exceptis canonicis Lanuen. (quos cum sint ejus loci, merito habet pars adversa suspectos) in civitate, vel dioecesi Lanuen. in qua sunt multi viri & providi, iudicem eligat, coram quo questio terminetur: cui auctoritate nostra districtè praecipias, ut eandem causam iuxta rescripti à te d. obtenti tenorem appell. re. sine debito terminare procuret.

CAP. XXXVI.

Si mandatur iudici delegato, ut illum absolvat, qui dicit se injustè excommunicatum, ante probationem illum absolvere debet. Si autem dicat excommunicationem nullam, probationem nullitatis ante pronuntiationem admittet.

Idem Rothomagen. Archiepiscopo.

Cum contingat interdum, quòd laici: & infra. Insuper requisiti sumus, cum quis conqueritur in se à suo Episcopo post appell. ad nos legitime interpositam, vel aliàs injustè excommunicationis sententiam promulgatam, & nos iudicibus damus in mandatis, ut si est ita, iuxta formam ecclesiae absolutionis beneficium illi impendant, vel eandem sententiam denuncient esse nullam, ac Episcopus paratus sit probare se in illum, antequam vocem appellationis emitteret, vel aliàs iste huiusmodi sententiam protulisset, an probationibus non admittis liceat iudicibus excommunicatum absolvere, vel denunciare si sententiam esse nullam? & ad quod. r. r. quòd cum quis conqueritur se post appell. ad nos legitime interpositam excommunicationem fuisse innodatum, semper h. utriusque partis probationes sunt admittenda, antequam ad decernendum super hoc aliquid procedatur, per quas denique apparebit, an absolutione indigeat conquerens, vel denunciandus sit potius non ligatus. In eo verò casu, cum excommunicatum quis se asserit injustè, vix vel nun-

a Capit. 2. eod. tit. in 4. compil. b Hac verba, ex una parte, desunt in antiquis. c In Codic. Barb. ita, providi, & discreti. d In omnibus antiq. ita: ad te, & initium capiti indicat omnino ita esse legendum. e Cap. 3. eod. tit. in 4. compilat. f Hic est huiusmodi in quibusd. manuscr. g Hinc text. dicit Abbas singular. esse hic ad hoc quod appellatio injusta sententia, veniat nulla. h utriuslibet.

quam est ejus (antequam absolutus fuerit) probatio admittenda, nisi tunc tantum, cum asserit, in excommunicationis sententia intolerabilem errorem fuisse patenter expressum: ad quod probandum admittitur antequam absolutionis gratiam consequatur. Verum si proponat se simpliciter excommunicatum injustè, ac Episcopus ad probandum, quòd iuste ipsum excommunicavit, suas postulet probationes admitti, non est ante absolutionem ipsius aliquatenus audiendus, cum etiam pro certo constaret rationabiliter in illum excommunicationis sententiam promulgatam, nihilominus esset ei absolutio impendenda humiliter postulant: & ideo in hoc casu illum credimus iuxta formam ecclesiae potius absolvendum: ut sic demum probationibus utriusque partis admittis, utrum iuste vel a. injustè ligatus fuerit, decernatur.

CAP. XXXVII.

Regatus à nobis olim & fratribus nostris charissimus in Christo, noster Federicus Romanorum Imperator semper Augustus, Rex Siciliae, ut restitueret ven. fra. no. Cephaluden. Episcopo, quem spoliaverat ecclesiam & alii bonis suis, se id libere facturum vixi voca promissit, vnde per scripta nostra Venerabili fra. no. & c. quae sequuntur hic adscripta.

Si subdelegatus delegati Papae jurisdictione uti caperit, a delegato removeri non potest: & si fecerit contra mandatum, sive accesserit formam rescripti, processus est nullus.

Honorius III. Messan. & Regni Archiepiscopus b.

Venerabili fra. no. Archiepiscopo Cusentino. dedimus in mandatis, ut Cephaluden. Episcopum e. restitui faceret ad Episcopatum, & ad alia, quibus fuerat spoliatus: quo restituito plenarie, & corporalem ac pacificam possessionem adepto, si Episcopus merito esset de dilapidatione suspectus, virum providum & honestum provideret coadjutorem d. eidem e. ad iungere, sine cuius consilio nihil eorum faceret, quae ad administrationem pertinent temporalem, quoad usque veritate competita duceremus aliter providendum, interim omne alienationis genus eorum utriusque auctoritate nostra districtius interdicere. Potrò idem Archiepiscopus corporis infirmitate gravatus, commisit in huiusmodi negotio vices suas, primo Abbati Sancti Spiritus de Panormo, ac demum thesaurario Cusentino. Quorum processus nobis exhibitos, de fratrum nostrorum consilio castivimus iustitia exigente: quia videlicet Abbas contra mandati nostri tenorem f. ad inquirendum utrum de dilapidatione suspectus esset Episcopus, eo non restituito processit, & Archiepiscopus ipse (cum iam suo functus esset officio: dicto Abbati committendo in integrum vices suas) huiusmodi negotium dicto thesaurario non potuit demandare.

CAP. XXXVIII.

Si delegatus pronuntiaverit se jurisdictionem non habere, ipsum etiam de consensu partium non resuscitat.

Gregor. IX. S. praecentori & Magistro N. can. Ambian.

Significantibus M. muliere, & L. nato ejus: nos noventis accepisse, quòd cum nobilis mulier Iuliana vidua, mentiens se pauperem & contra eos super rebus & rebus aliis ad iudices nostras literas impetrasset, eisdem coram eis excipiendo proponere curaverunt, quòd

a Hac duo verba, vel injustè: desunt in vetustioribus. b In ipsius Honorii commentariis sui regis, huius capiti hoc erat initium. c l. videamus. §. in Fabiana. de iur. & l. cum prator. de verb. signifi. d Coadiutores quando dandi sint, & qualiter permittantur tradit Conc. Trid. sess. 21. de refer. c. 6. & sess. 22. de refer. cap. 7. e verbum, ad iungere, deest in antiquis. f vide l. cum nos. C. de appellat. g l. si quis ad declinandum. §. fin. autem. C. de Episc. & cleric. & l. illicitum. §. fin. de offic. pref. cum

cum dicta litera suggestio mendacio impetrata fuissent cum praedicta Jul. (quae nobilis est & dives) pauperem se dixisset in eis coram ipsis (nisi requisito prius Domino, sub cuius jurisdictione ipsi consistunt, & coram quo parari erant eidem exhibere iustitiae complementum) non debebant de iure per tales literas conveniri, unde dicti iudices interloquendo pronuntiaverunt se per eadem literas procedere non debere: & infra. Denique fuit a partibus in quosdam tanquam in arbitros taliter compromissum, quod si intra terminum in compromisso expressum causam non deciderent, partes ad eorundem iudicum redirent examen. Verum arbitris causam intra terminum negligentibus terminare, dicti iudices jurisdictionem per formam compromissi huiusmodi resumpserunt: a quibus iidem se sentientes gravari, quod super his, super quibus ab eis fuerant absoluti, litigare compellebant eisdem, ad nostram audientiam appellaverunt. Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocetis irritum.

CAP. XXXIX.

Arbitri electi ad causam recusationis, assignant partibus terminum ad probandum causam suspensionis, & iudex recusatus compellitur arbitros ad causam finiendam.

Idem.

Suspicionis a causa contra iudicem assignata, non ipsi (qui forsitan provocatus obesset) sed arbitri potius coram quibus probatio est facienda, & ad quos omnia, quae ad hunc articulum faciunt, pertinere noscuntur, possunt ad hoc terminum assignari: Ab ipso quoque iudice (cui fuerit jurisdictionis, sic & cetera sine quibus explicari non potest, intelliguntur esse commissa) iidem ut conveniant, si discordes fuerint, in unam sententiam, vel tertium concorditer advocent, cum quo duo vel alter eorum id faciat, sunt cogendi, ne huiusmodi occasione principale negotium plus debito prorogetur.

CAP. XL.

Delegatus iurisdictionis ad personas non expressas in rescripto, etiam de ipsarum consensu prorogari non potest.

Idem Abbati sancti a Genovesa.

P & G. per literas e Apostolicas conquerentibus coram te de Episcopo d London. quod concessum ab eis mutuum promisso loco & termino non prorsolvit: pendente iudicio, i. laicus qui in quantitate quadam eisdem mercatoribus tenebatur, sed in tuam jurisdictionem (sicut adferit) voluit prorogare: ut si intra terminum constitutum praedictam non solveret quantitatem, excommunicationis & interdicti sententias in personam & terram eius promulgares. Quas huiusmodi occasione a te latas, decernimus non valere: cum & si alias jurisdictioni praesse dicaris, quia in dictum i. nullam jurisdictionem habebas, jurisdictionis prorogatio nulla noscitur extitisse, cum huiusmodi delegata jurisdictionis ad alias personas nequeat prorogari.

CAP. XLI.

Major xx. anni potest a quocumque dari delegatus. Idem in majori xxviii. dummodo interveniat consensus partium. Minor vero xxviii. non potest dari, nisi a Principe.

Idem.

Quem vigesimum annum peregeris, dari potuisti in aetate huiusmodi delegatus. Ceterum constituto inita aetate eandem (nisi partes scienter consentirent in eum qui annum xviii. transcendisset) facta delegatio ab alio quam a Principe non tenet.

a Causa recusationum refert Hostiens. in sum. tit. de recus. s. quae sunt causae. Ioan. Andr. in c. Legimus. de app. in 6. & Panor. in c. cum speciali. infra. de appell. b Vide l. item si unus. ff. de arbit. c Vide Lanfr. in tract. de arb. s. prorogatio. d Laudanum. e Vide leg. 3. ff. de eo quod cer. & l. uni. & ibi Bar. c. de sen. quae pro eo quod interest. f Vide l. ff. de min. & l. filius fa. & l. cum prator. ff. de iudic.

CAP. XLII.

Potestas plurimum delegatorum vel arbitratorum simpliciter datorum expirat per mortem unius.

Idem.

Vno delegatorum a vel arbitratorum (sicut proponis) rebus humanis exempto, eorum officium expiravit. Nisi aliud in delegatione aut compromisso fuisset expressum.

CAP. XLIII.

Delegatus Papa subdelegare potest, licet datus sit ex officio vel de partium consensu, vel cum clausula praedilectionis, videlicet, quod si non omnes, tu cum alio exequaris, & cetera. hoc dicit, usque ad 4. la autem.

Idem.

Quoniam Apostolica sedes intendit providere negotiis, & non personis, quibus eadem committuntur, si iudex tertius licet ex officio nostro, vel de adfensu partium pro communi a nobis datus eisdem, alii delegaverit vices suas (cum delegato a Principe id concedatur a iure) b delegatio valebit ipsius. Idem quoque dicendum est, cum mandatur Episcopo, ut cum altero suorum con iudicum mandatum Apostolicum exequatur, & tunc sine subdelegato ab ipso Episcopo reliqui duo procedere non valebunt.

Is cui committitur negotium, ut personaliter exequatur, potest si partes consentiant, alteri subdelegare. Fallit in casibus hic expressis, hoc dicit, usque ad 4. ceterum.

Is autem, cui injungitur ut personaliter negotium exequatur, potest (dummodo partes consentiant) hoc aliis delegare. Praterquam si inquisitionem fieri, vel ecclesiis de praelatis, vel aliis ministris provideri c mandaremus, cum in his omnibus casibus industria & fidem personae, cui talia committimus, eligere videamus.

Is cui committitur nudum ministerium exequendum, non potest vices suas alteri committere: fallit in legato sedis Apostolicae. Et est text. notabilis, & multum allegatur. Ab. Sic.

Ceterum (salva legatorum sedis Apostol. auctoritate) nulli cui commissum fuerit praedicare crucem, excommunicare, vel absolvere aliquos, dispensare cum irregularibus, vel injungere poenitentias, licet haec de cetero aliis demandare: quia non sibi jurisdictionis, sed certum ministerium potius committitur in hac parte.

DE OFFICIO LEGATI.

TITVLVS XXX.

CAP. I.

Legatus Papa etiam per simplicem quarelam adiri potest. Alexander III. universis suffraganeis Cantuar. ecclesiae.

Quem d non ignores Cant. Archiepiscopum vobis non solum e Metropolitanico, sed etiam legationis iure praesse: [i & infra.] Sanè licet idem Archiepiscopus metropolitanico iure audire non debeat causas de Episcopatibus vestris, nisi per appellationem deferantur ad eum: legationis tamen obtentu universas s. quae per adpel. vel querimoniam perveniunt ad suam audientiam, audire potest & debet, sicut qui in provincia sua vices nostras gerere comprobatur.

[i Mirabile satis est quod quidam vestrum sicut audimus asseverare praesunt, quod idem Archiepiscopus nullam causam de Episcopatibus vestris sive metropoles sive legationis iure debeat audire.]

a Hinc textum intellige, cum facta est delegatio nominatis personis: sicut si dignitate, iuxta c. quoniam Abbas. sup. eod. b Vid. l. a. ju. & ibi Per. de bel. port. & Cyn. C. de iud. & Bart. in l. & quia. ff. de iur. iud. om. iud. c mandamus. al. mandamus. d Ca. r. eod. tit. in 1. comp. e metropolitanico. f In multis manuscriptis.

Ecc 5